

Dogfen Briffio ar gyfer y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol yn dilyn Penderfyniad Cyngor Celfyddydau Cymru i Ddileu Cyllid National Theatre Wales

National Theatre Wales Heddiw

Yn yr un modd ag wrth sefydlu unrhyw sefydliad cenedlaethol, nid oes un foment o darddiad neu unig ddechreuwr o safbwynt National Theatre Wales (NTW). Cafodd y cwmni ei greu trwy eiriolaeth helaeth, a hynny ym maes cefnogaeth gyhoeddus a chefnogaeth wleidyddol, gyda'r nod o sefydlu Theatr Genedlaethol Saesneg ei hiaith i Gymru. Dros sawl degawd, bu nifer o ymdrechion i sefydlu theatr o'r fath. O'r diwedd, daeth consensws i'r amlwg, gan ddwyn ynghyd ewyllys a grym gwleidyddol **Llafur a Phlaid Cymru ill dwy**, eiriolaeth gyson unigolion allweddol o fewn Cyngor Celfyddydau Cymru (CCC), a chyd-ddealltwriaeth ymhlith y cyhoedd gwybodus bod ffurfio'r cwmni yn hanfodol ac yn briodol o ran amser. Arweiniodd yr ymdrech gydweithredol hon at sefydlu NTW yn 2007, a wnaed yn bosibl trwy'r "**Cytundeb Cymru'n Un**", a ddyrannodd arian ychwanegol o dan awdurdodaeth CCC i hwyluso ei sefydlu a'i weithrediad parhaus.

Mae'r penderfyniad i greu sefydliad newydd i ddathlu, cyfathrebu, a chataleiddio diwylliant esblygol cenedl hynafol yn weithred o optimistiaeth ddwys, meddwl hirdymor, a hyder. Yn 2023, mae NTW yn sefydliad cenedlaethol ifanc, ac mae wedi ymrwymo, fel y mae'n rhaid i bob sefydliad cyhoeddus wneud, i esblygiad parhaus ei fodel, ei raglen, a'i arferion er mwyn gwasanaethu anghenion cymdeithas Gymreig yr 21^{ain} ganrif yn y ffordd orau. Gyda pharch, mae NTW yn annog y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol i ystyried ei gyfrifoldeb i ddal y llywodraeth i gyfrif yn ei rheolaeth dros asedau diwylliannol Cymru. Ymhellach, fel yr amlinellwyd yn y Cytundeb Cydweithredu, mae Plaid a Llafur wedi ymrwymo i sicrhau cynaliadwyedd ariannol sefydliadau diwylliannol cenedlaethol Cymru. O ystyried natur NTW, ei randdeiliaid, ac effaith sylweddol ei golli posibl sydd ar ddiwydd, mae NTW yn **cwestiynu priodoldeb** penderfyniad CCC i ddileu cyllid NTW drwy Adolygiad Buddsoddi blynyddol, heb ymgynghori'n ehangach â rhanddeiliaid allweddol, a heb ddarparu dadansoddiad tryloyw o effaith wedi'i ymchwilio'n dda a chynllun cadarn i fynd i'r afael â'r bylchau y bydd y golled hon yn eu creu yn y sector theatrau yng Nghymru.

Ymrwymadau Blaenorol

Ymhellach i'r cwestiwn uniongyrchol, mae NTW yn credu bod pwynt pwysig ynglŷn â'r adnoddau ariannol a ddyrannwyd i NTW y mae'n rhaid ei ystyried. Yng Nghytundeb Clymblaid Mehefin 2007 rhwng Llafur a Phlaid Cymru, ymrwymodd y pleidiau i sefydlu Theatr Genedlaethol Saesneg ei hiaith i Gymru. Yn ôl yr hyn y mae NTW yn ei ddeall, roedd yr adnoddau ariannol newydd a ddyrannwyd yn wreiddiol i CCC i gefnogi'r gwaith o greu a gweithredu NTW wedi'u diogelu mewn modd wedi'i

glustnodi'n sefydliadol, yn yr un modd â holl Gwmnïau Cenedlaethol Cymru, er yn amodol ar gyngor strategol ac asesiad rheolaidd gan CCC i gynnal a meithrin yr asiantaethau diwylliannol unigryw hyn i Gymru, a hynny gartref a thramor. O'r herwydd mae nid yn unig yn bosibl, ond yn ein cyflwyniad yn angenrheidiol, i'r Pwyllgor a'r Dirprwy Weinidog beidio â gweithredu'r egwyddor hyd braich ac yn hytrach i ystyried eu cyfrifoldeb i archwilio'r broses hanesyddol ac effaith penderfyniad CCC eleni yn y dyfodol. Gallai ymchwiliad i drafodaethau Pwyllgor Dethol Tŷ'r Cyffredin ar Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn 2005-6 fod yn destun Adroddiad hir arall yn hawdd. Mae'r deunydd yn hawdd ei gyrraedd.

Fel gyda phob sefydliad, yn ystod y tair blynedd diwethaf mae NTW wedi wynebu newidiadau a heriau sylweddol. Mae effeithiau dwys y pandemig, effeithiau parhaus yr argyfwng costau byw, costau staff a deunyddiau cynyddol, a gallu ariannol llai partneriaid o fewn y sector diwylliannol a thu hwnt i fuddsoddi mewn modelau cydgynhyrchu neu gyflenwi i gyd wedi gadael eu hôl. Fel cwmni theatr heb adeilad sy'n cyflwyno gwaith teithiol neu safle-benodol, mae model NTW yn gofyn am bartneriaeth draws-sectoraidd tymor canolig cymhleth ar gyfer cyflwyno, sy'n creu heriau ychwanegol ar gyfer ailddechrau ein rhaglen mewn byd ôl-bandemig. Dylid nodi hefyd yr oedd NTW oherwydd ein gorbenion isel yn un o ychydig iawn o'r sefydliadau diwylliannol mawr nad oedd yn rhaid iddynt dderbyn cyllid brys yn ystod y pandemig. Yn ystod y cyfnod hwn mae NTW wedi profi newid mewn Cyfarwyddwr Artistig/Prif Weithredwr, ailstrwythuro staff helaeth, newid yn y Cadeirydd, a phroses recriwtio cyhoeddus i'w Fwrdd sydd wedi arwain at gynnydd i'w groesawu mewn amrywiaeth ymhlith Ymddiriedolwyr NTW.

Mae'n hanfodol nodi bod NTW, drwy gydol y cyfnod hwn, wedi parhau i ddarparu ystod eang o gynyrchiadau theatr ledled Cymru, ynghyd â mentrau ymgysylltu cymunedol pellgyrhaeddol, rhaglenni datblygu artistiaid, adnoddau addysgol, a phartneriaethau â sefydliadau yng Nghymru a thu hwnt. Ynghlwm fel *Atodiad 1* mae crynodeb byr o natur ac effeithiau'r rhaglenni a ysbrydolwyd ac a reolwyd gan NTW dros y tair blynedd diwethaf.

Fel cwmni, mae NTW yn cydnabod ers 2020 nad yw wedi cyflawni cynhyrchiad 'ysgubol' sydd wedi atseinio yn ymwybyddiaeth y cyhoedd yn null "The Passion" neu "City of the Unexpected." Ond mae ei waith mewn manau eraill wedi bod yn helaeth iawn, yn ffrwythlon ac yn hynod effeithiol ledled y wlad. Mae NTW yn ymwybodol o feirniadaeth y gorffennol ym mlynnyddoedd cynharach ei hanes.

Yn ystod y tair blynedd diwethaf, mae NTW wedi mynd i'r afael yn drwyadl â phryderon dilys a fynegwyd yn y byd artistig a gwleidyddol mewn modd tryloyw ac wedi cymryd camau breision mewn meysydd megis hyrwyddo a chefnogi gweithwyr creadigol Cymreig, sefydlu cysylltiadau strategol a gweithredol agosach â'r seilwaith

diwylliannol yng Nghymru, comisiynu awduron Cymreig, a gweithredu polisi castio sy'n rhoi blaenoriaeth i actorion Cymreig. Mae gweledigaeth NTW ar gyfer dyfodol y cwmni wedi'i hamlinellu'n gyhoeddus yn ei Gynllun Strategol diweddaraf a gafodd dderbyniad da, sydd wedi'i atodi fel *Atodiad 2*.

Cyngor Celfyddydau Cymru

Drwy gydol y cyfnod hwn, nid yn unig y mae CCC wedi ymatal rhag mynegi pryderon am berfformiad neu gyfeiriad NTW, ond mynegodd hefyd gefnogaeth glir i gyflawni targedau y cytunwyd arnynt o'r newydd a dull strategol a adnewyddwyd. Mae'r teimpladau cadarnhaol hyn wedi'u cofnodi'n glir yn Adroddiadau Blynyddol CCC. Ychydig cyn cyflwyno ei gais Adolygiad Buddsoddi 2023, gosodwyd NTW ar 'Risg Goch' gan CCC. Derbyniodd NTW sicrwydd yn ysgrifenedig ac ar lafar ar y pryd mai "ymateb system safonol" (sic) oedd hwn a ysgogwyd gan benodiadau diweddar Cyd-Gadeiryddion newydd i'r bwrdd a dau ychwanegiad newydd i'r Uwch Dîm Rheoli. Nododd CCC fod y prosesau hyn yn cael eu rheoli gan NTW heb bryder, a nododd hefyd nad oedd ganddo unrhyw bryderon ynghylch perfformiad NTW ynghylch ei dargedau a gytunwyd na'i reolaeth ariannol.

Teg felly yw gofyn y cwestiwn, os oedd gan CCC bryderon sylfaenol ynghylch cyfeiriad neu berfformiad NTW, pam na chodwyd y rhain yn ffurfiol gyda'r Bwrdd neu'r Rheolwyr mewn unrhyw fformat sydd gan CCC ar gael iddo? Pam na ddefnyddiodd CCC strategaethau fel ymyriad 'mesurau arbennig', fel y cymhwyswyd yn effeithiol gyda sefydliadau diwylliannol eraill yn y gorffennol? Ein honiad ni yw bod y methiant hwn i nodi neu gyfleu unrhyw bryderon difrifol, ac yna i wneud penderfyniad strategol a strwythurol mor fawr gyda goblygiadau eang i'r sector cyfan yn dystiolaeth o fethiant clir yn nyletswydd gofal CCC tuag at NTW a'i gylch gorchwyl ar gyfer Cymru gyfan. Gofynnwn yn barchus i'r pwyllgor archwilio diffyg gweithredu, diffyg cyfathrebu, a diffyg difrifol o ran tryloywder strategol a chyfathrebu CCC trwy gydol y cyfnod hwn.

Honiad NTW yw bod penderfyniad CCC i ddileu cyllid yn ymddangos yn gam gwleidyddol, sy'n cuddio fel un gweithredol. Mae Dafydd Rhys (Prif Weithredwr CCC) wedi datgan dro ar ôl tro yn gyhoeddus ac yn breifat bod "cais NTW" (ar gyfer buddsoddiad o 2024 ymlaen) "heb argyhoeddi."

Mae NTW yn dadlau'n gryf â'r disgrifiad hwn o'i gais ac mae ganddo hyder yn uchelgais a soffistigedigrwydd ei gais Adolygiad Buddsoddi. Mae NTW wedi cyflwyno apêl yn erbyn penderfyniad CCC. Mae'r apêl yn helaeth ac yn fanwl, ac yn dangos bod NTW wedi mynd i'r afael yn addas â phob pwnc a gwestiynwyd gan CCC, gan ddarparu cynigion manwl a thystiolaeth y gellir eu deall yn hawdd, ac mewn modd, graddfa a chwmpas sy'n cyd-fynd â ffurflen gais CCC.

Mae'r apêl hefyd yn dangos yn gynhwysfawr bod dyfarniad CCC yn seiliedig ar o leiaf un gwall materol; yn cymryd i ystyriaeth ystyriaethau amherthnasol; yn methu ag ystyried ystyriaethau perthnasol a materol; ac nid yw'n cyd-fynd â'i ganllawiau a'i safbwynt strategol ei hun.

Mae'n bwysig nodi bod cwmpas apêl o dan reolau CCC wedi'i gyfyngu'n llym i asesu a yw CCC wedi cadw at ei weithdrefnau ei hun. Nid yw'n caniatáu craffu cyhoeddus ar asesiad CCC o gais NTW, na sut mae gwerthuswyr CCC wedi meintioli neu gymhwyso effaith eu penderfyniadau ar y sector theatr/celfyddydau ehangach. Nid yw CCC wedi cyhoeddi unrhyw strategaethau ffurf ar gelfyddyd, unrhyw asesiad o effaith nac unrhyw rai o'r offer arferol ar gyfer eu penderfyniadau i'w cwestiynu'n briodol, ac nid oes ychwaith Gynllun Strategol neu Fusnes cyfredol ehangach y mae eu Portffolio Celfyddydau newydd yn cyd-fynd ag ef.

Mae gan NTW hefyd bryderon difrifol am dryloywder ac annibyniaeth y broses apelio. Ynghlwm wrth y papur briffio hwn mae gohebiaeth rhwng CCC ac NTW Atodiad 3. Yn yr ohebiaeth hon, mae NTW yn gofyn am dryloywder ar y broses ar gyfer penodi unigolion annibynnol i farnu'r apêl mewn modd sy'n gyson ag Egwyddorion Nolan a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Mae CCC wedi cymryd y safbwynt rhyfeddol na fydd yn rhyddhau unrhyw fanylion ynglŷn â sut y penodir yr adolygydd annibynnol, sut y caiff gwrthdaro buddiannau eu datgan na phwy yw'r adolygwyr annibynnol naill ai yng nghan cyntaf neu ail gam yr apêl. O ystyried bod rhan CCC yn y broses gwneud penderfyniadau bellach ar ben, dylai ei rôl yn awr gael ei chyfyngu i gyflwyno ei achos. Er hynny, yn ôl y rheolau y mae wedi'u gosod, mae'n dal yn gallu dylanwadu ar ganlyniad apêl drwy benodiadau. Mae hyn yn creu sefyllfa lle gofynnir i NTW, a phob ymgeisydd arall yn y broses apelio, dderbyn sicrwydd o annibyniaeth a thryloywder na ellir ei wirio.

Ar ôl cyhoeddi'r toriad o 100% i NTW, datgelodd CCC hefyd ei fwriad (am y tro cyntaf) i gynnal *'Adolygiad Strategol o'r Ddarpariaeth Theatr Saesneg ei hiaith yng Nghymru.'* Mae NTW yn credu bod tair agwedd arwyddocaol y mae'n rhaid mynd i'r afael â nhw ynglŷn â'r bwriad polisi newydd hwn:

1. Yn ystod cyfarfod gyda Dafydd Rhys a Lleucu Siencyn ar 9 Hydref 2023, ar ôl cyhoeddi'r penderfyniad i ddileu'r cyllid yn yr Adolygiad Buddsoddi, hysbyswyd NTW fod CCC wedi meddwl am y syniad ar gyfer yr 'Adolygiad Strategol' hwn o ganlyniad i'w benderfyniad i dorri cyllid NTW i ddim. Dywedwyd wrth NTW hefyd nad oes gan CCC amserlen arfaethedig, cwmpas drafft, cylch gorchwyl drafft, nac amserlen ymgynghori arfaethedig ar gyfer ei 'Adolygiad Strategol' newydd. Mewn geiriau eraill, nid yw'r Adolygiad Strategol yn bodoli ac mae'n esgus yn dilyn y weithred i dorri allan Sefydliad Cenedlaethol.

2. Nid yw CCC wedi bod yn fodlon ymrwymo i ymgynghori ar gylch gorchwyl yr 'Adolygiad Strategol', nac a fyddai'n cael ei benderfynu'n fewnol.
Cwestiynodd NTW â pharch werth yr amseru a strategaeth a dorrodd gyllid NTW yn gyntaf ac yna cyhoeddi adolygiad Dalen Wag o'r maint hwn heb fod unrhyw gynlluniau pendant - hyd yn oed ar ffurf drafft - yn eu lle o ran ei faint a'i ddiben, a heb dynnu'n ystyrllon ar waith NTW. Yn ddamcaniaethol, gan dybio mai'r amserlen fyrraf ar gyfer adolygiad ystyrllon o'r sector yw 18-24 mis, byddai unrhyw argymhellion yn cael eu cyflwyno i sector o fywyd cyhoeddus sydd hanner ffordd drwy gylch cyflawni a chynllunio busnes, heb gynllun clir ar gyfer mynd i'r afael â'r bylchau sy'n cael eu gadael gan absenoldeb NTW.
3. Dylid nodi bod y sector theatr wedi dioddef cyfnod estynedig o ansicrwydd oherwydd bod CCC wedi gohirio'r Adolygiad Buddsoddi arfaethedig ddwywaith. Mae hefyd bellach yn ymateb i doriad net o £533,250 ar draws y sector. Mae'r adolygiad hwn yn cyflwyno cyfnod estynedig arall o ansicrwydd ac ansefydlogrwydd mewn sector lle mae dirfawr angen adnoddau, sgiliau, hyder a chapasiti.
4. Mae'r sector theatr ledled Cymru wedi croesawu'n llwyr botensial a realiti model gweithredu dwyieithog. Mae partneriaid lleoliadau NTW, sefydliadau cynhyrchu, cyrff sectoraidd, artistiaid, cynulleidfaoedd, partneriaid ym maes iechyd ac addysg, awdurdodau lleol, strategaethau a rennir, a phob agwedd ar y diwydiant theatr yn gweithredu ar draws ieithoedd Cymru ac ym mhob awdurdod lleol. Mae NTW yn cwestiynu dichonoldeb neu fudd tebygol cynnal adolygiad o ddarpariaeth theatr wedi'i chyfyngu i un iaith mewn unrhyw amgylchiadau.
5. Nid yw National Theatre Wales yn sefydliad sydd wedi'i leoli mewn adeilad; mae'n ffynnu o fewn ei berthnasoedd a'i rwydweithiau ledled Cymru, ei dimau staff a'i bartneriaid llawrydd, ei brosiectau, ei gynyrchiadau, ei enw da, a gwerth ei frand. Nid yw'n ymarferol i'w ohirio am gyfnod amhenodol tra bod 'Adolygiad Strategol' yn digwydd, er mwyn cadw ei wybodaeth, ei werth neu ei rwydweithiau.
6. Unwaith y bydd NTW wedi mynd, mae wedi mynd. Fel y dangoswyd gan y daith hirfaith, gymhleth ac weithiau ddadleuol a arweiniodd at ei sefydlu, nid yw'n sefydliad y gellir ei ail-greu'n hawdd nac yn fforddiadwy. Drwy ddatgymalu cwmni NTW cyn yr 'Adolygiad Strategol' arfaethedig, byddai CCC hefyd yn dileu'r posibilrwydd o ail-lunio neu ailffocysu egni a gallu NTW i fynd i'r afael ag unrhyw anghenion a nodir gan yr 'Adolygiad'.
7. Mae NTW yn cwestiynu effeithiolrwydd a chyfrifoldeb ariannol y strategaeth hon fel y'i gelwir, o ystyried y buddsoddiad parhaus o arian cyhoeddus o

£24.4 miliwn y mae CCC wedi'i fuddsoddi yn NTW dros y 13 mlynedd diwethaf.

Beth fyddai'n cael ei golli?

1. **Prosiectau'r Dyfodol:** Fel arfer, mae'r daith o gychwyn syniad neu berthynas i gyflawni prosiect yn ymestyn dros 18-36 mis. Ar hyn o bryd, mae gan NTW 17 o brosiectau ar gamau comisiynu a datblygu amrywiol, y bwriedir eu cyflawni dros y 3-4 blynedd nesaf. Mae syniadau newydd ac egin brosiectau yn dod i'r wyneb drwy'r amser. Mewn rhestr a gwtogwyd, mae prosiectau cyfredol yn cynnwys:
 - **Comisiynau newydd:** gan gynnwys gweithiau gan awduron Cymreig o bwys fel Ed Thomas a Menna Elfyn, talentau newydd trawiadol fel Connor Allen a Faebien Averies, a chyfleoedd i artistiaid sefydledig fel Hannah McPake a Seiriol Davies. Heb gapasiti cynhyrchu a gallu buddsoddi NTW, mae risg sylweddol na fydd y prosiectau hyn yn dwyn ffrwyth, a bydd yr arian cyhoeddus sylweddol sydd eisoes wedi'i fuddsoddi ynndynt yn cael ei golli. Gyda £533,250 wedi'i dorri i gyllid y sector theatr ledled Cymru, ni ellir trosglwyddo'r prosiectau hyn sy'n arddangos y dalent Gymreig orau i Gymru a'r byd i gwmni arall eu cyflawni.
 - **Cydweithrediadau rhyngwladol mawr:** Mae NTW ar gamau datblygu datblygedig ar gyfer cyd-gynrychiadau gyda: National Theatre of Scotland a The Abbey Theatre, Dulyn; partneriaeth gyda'r Public Theatre yn Efrog Newydd yn cynnwys actorion Cymreig o'r radd flaenaf; cyflwyniad teithiol o Awstralia a Chanada mewn cydweithrediad â WNO a Cherddorfa Genedlaethol Cymru y BBC i ymhelaethu ar negeseuon allweddol Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol drwy leisiau plant Cymru; a sioe gerdd fasnachol ar raddfa fawr yn dynodi hanes Owain Glyndŵr. Er bod NTW ar hyn o bryd yn llwyddo i gynnal y prosiectau hyn ar y cyd â'i bartneriaid, mae absenoldeb y gallu i symud ymlaen yn hyderus yn y dyfodol agos yn golygu bod y prosiectau hyn mewn perygl o gael eu colli.
 - **Gweithio a Chyflawni mewn Partneriaeth:** Fel yr amlinellwyd yng nghais Adolygiad Buddsoddi NTW, mae NTW yn cydweithio ag amryw bartneriaid ledled Cymru ac yn rhyngwladol. Mae hyn yn cynnwys, neu bydd yn cynnwys sefydliadau fel Theatr y Sherman, Common Wealth, Theatr y Torch, Theatr y Ffwrnes, Pontio, Theatr Brycheiniog, Theatr Glan yr Afon, Theatr Genedlaethol Cymru, Theatr Clwyd, Creu Cymru, Yellow Brick, Rhwydwaith Yureka, Sefydliad Iechyd y Byd, National

Theatre yn Llundain, Abbey Theatre yn Nulyn, Maxim Gorki Theater yn Berlin, Barbican yn Llundain a Chanolfan Harbourfront yn Toronto. Nid yw hon yn rhestr hollgynhwysfawr ond mae'n arwydd o effaith sylweddol iawn dileu cyllid NTW ar gapasiti a chynllunio eraill yng Nghymru ac yn rhyngwladol, a'r risg o dynnu llais Cymreig oddi wrth bartneriaethau DU a rhyngwladol.

- **Partneriaeth a Chydweithio Cymunedol:** Mae hyblygrwydd a rhwydwaith helaeth NTW yn sail i'w bartneriaethau cymunedol. Mae ei gyfraniadau yn ymestyn i Unedau Cyfeirio Disgyblion, darparwyr iechyd meddwl, Siediau Dynion, ysgolion (TEAM), Gofal Maeth Cymru, Unlimited (comisiynu artistiaid anabl), Hijinx, Focus Wales, MIF, Darlithoedd DO, Theatr Iolo, Gŵyl Siartwyr Casnewydd, Croeso Cymru, Unearthed, a nifer o fentrau eraill sy'n cyfoethogi cymunedau Cymru. Bydd tynnu NTW o'r cyfraniad y mae'n ei wneud yn amharu ar y cysylltiadau a'r cydweithrediaid hanfodol hyn.

2. Ymarfer cyd-greadigol a chydweithredol sy'n arwain y sector: Mae TEAM, sef rhwydwaith cydweithio blaenllaw NTW, yn fodel a gydnabyddir yn rhyngwladol ar gyfer datblygu a grymuso ymarfer creadigol o fewn cymunedau sydd wedi'u hymyleiddio a'u heithrio'n draddodiadol o ymarfer creadigol. Ar hyn o bryd mae NTW yn ymwneud â chyflwyno tri chais mawr i ymddiriedolaethau a sefydliadau ar gyfer cam nesaf darpariaeth TEAM, gyda'r potensial i ddod â £300,000+ o incwm i Gymru. Bydd y gwaith hwn yn canolbwyntio ar raglen tair blynedd o waith yn Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro gan arwain at ŵyl newid, yn dathlu gwreiddiau democrataidd a chymunedol dwfn ymarfer diwylliannol creadigol yng Nghymru. Mae TEAM yn fodel o ragoriaeth a gydnabyddir yn fyd-eang mewn ymarfer cydweithredol, sy'n gynnwys a gydag ymrwymiad dwfn i gyfiawnder cymdeithasol yn greiddiol iddo. Mae *Atodiad 4* yn amlinellu maint gweithrediad ac effaith TEAM dros y tair blynedd diwethaf.

3. Datblygu Talent gyda ffocws ar artistiaid o gymunedau sydd wedi'u hymyleiddio a'u heithrio: Mae gan NTW hanes sylweddol iawn o roi cefnogaeth barhaus i wneuthurwyr theatr, a does ond angen edrych ar CVau arweinwyr presennol cwmnïau theatr yng Nghymru i weld yr effaith ddofn y mae'r cwmni wedi'i chael ar fywyd diwylliannol Cymru mewn dim ond 13 o flynyddoedd. Ariennir y mwyafrif helaeth o'r gwaith hwn drwy fuddsoddiad gan ymddiriedolaethau elusennol y DU i Gymru, wedi'i gaffael yn gyfan gwbl gan ymdrechion NTW. Ar hyn o bryd mae NTW yn derbyn cyllid aml-flwyddyn gan Sefydliad Esmée Fairbairn a Sefydliad John Ellerman i gyflawni ein gwaith 'Datblygiad Creadigol' trawsnewidiol, sydd wedi bod o fudd i 6,500 o wneuthurwyr theatr yng Nghymru.

4. **Y gallu i ymateb yn ystwyth i gyfleoedd Cenedlaethol a Rhyngwladol:** Fel partner yn **14-18 NOW**, y digwyddiadau pwysig adeg canmlwyddiant y Rhyfel Byd Cyntaf; fel y partner cyflawni ar gyfer yr anhygoel **City of the Unexpected**; wrth gyflawni **Galwad** gyda chyrrhaeddiad byd-eang o dros 5 miliwn o wylwyr, mae NTW wedi profi dro ar ôl tro ei fod yn gallu bod yn hyblyg ac ymateb yn ystwyth a chyflym i gyfleoedd proffil uchel, gan ddod â phartneriaethau traws-sector ynghyd gyda chapasiti, gweledigaeth ac effeithlonrwydd. Mae hwn yn gapasiti hanfodol i Lywodraeth Cymru ei gael ac ni ellir ei ail-greu yn hawdd, os caiff ei golli.

Y Ffordd Ymlaen:

Mae penderfyniad CCC i ddileu cyllid NTW heb ymgynghori, heb unrhyw gynllunio tryloyw ar gyfer goblygiadau'r penderfyniad hwnnw, ac yn absenoldeb strategaeth i gefnogi unrhyw bontio i fodel busnes newydd, wedi creu problem gymhleth a brys i'r sector. Ym marn NTW, mae tri llwybr posibl ymlaen yn fras:

1. **Mae apêl NTW yn llwyddiannus ac mae CCC yn adfer rhywfaint neu'r cyfan o'r Cyllid Buddsoddi y gofynnwyd amdano.** Mater posibl gyda'r canlyniad hwn yw nad yw adnoddau ariannol CCC wedi'u neilltuo ar gyfer sefydliadau unigol ond maent wedi'u dyrannu o fewn y cynigion amodol a wnaed i gleientiaid newydd ym mhortffolio CCC ac wedi'u hamsugno o fewn y toriad net o £533,250 i'r theatr. Bydd unrhyw adennill o'r adnodd hwn gan y cleientiaid hynny felly yn achosi aflonyddwch enfawr a drwgdeimlad sylweddol o fewn y sector.
2. **Nid yw apêl NTW yn llwyddiannus ac ni ellir cytuno ar fodel reffeniw craidd o unrhyw ffynhonnell neu lwybr arall.** O ystyried yr amserlen fer iawn y mae'r digwyddiadau hyn yn datblygu ynddi, nid yw'n ymddangos yn gredadwy, nac yn wir yn bosibl y gall NTW ddatblygu a sefydlu unrhyw fodel busnes newydd cynaliadwy rhwng nawr a dechrau'r flwyddyn ariannol nesaf. Yn yr achos hwn, y canlyniad mwyaf tebygol yw bod NTW yn cyflawni'r prosiectau y mae wedi ymrwymo iddynt yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yna naill ai'n dechrau'r broses o ddirwyn y cwmni i ben o fis Ebrill 2024, neu'n lleihau'r cwmni i staff sgerbwdd heb unrhyw amcanion cyflawni cyhoeddus, tra'n ceisio sefydlu model busnes newydd. Yn amlwg, byddai staff allweddol yn gadael a, gyda llai o gyllid ar gyfer y theatr yng Nghymru, rydym mewn perygl o golli'r union dalent y sefydlwyd NTW i'w datblygu i sectorau neu wledydd eraill.
3. **Model interim.** Mae CCC, Llywodraeth Cymru a NTW yn cydweithio i ddiffinio cylch gwaith gweithredu tair blynedd a model cymorth i NTW. Byddai hyn yn galluogi NTW i:

- a. cyfrannu'n llawn at unrhyw 'Adolygiad Strategol' arfaethedig o theatr Saesneg ei hiaith;
- b. ymchwilio a datblygu ffrydiau incwm a ffynonellau ariannu newydd cynaliadwy ar amserlen realistig. Byddai'r gwaith hwn yn canolbwyntio'n benodol ar bartneriaeth fasnachol, gweithio traws-sector gyda'r diwydiannau creadigol, cydweithio rhyngwladol a theithiau domestig;
- c. cynnig model cynhyrchu hyblyg ac ymatebol i fynd i'r afael â chanlyniadau'r 'Adolygiad Strategol' arfaethedig unwaith y bydd ei baramedrau a'i gylch gwaith wedi'u pennu.

Mae NTW yn diolch i'r Pwyllgor am ystyried y papur briffio hwn ac yn gwahodd yn gynnes unrhyw geisiadau am archwilio pellach neu fanylach unrhyw rai o'r cwestiynau neu'r meysydd a godwyd. Er gwybodaeth rydym hefyd yn atodi taflen ffeithiau, *Atodiad 5*, o rai o'r paramedrau gweithredu a chyd-destun model presennol a hanesyddol NTW yn ogystal â mynd i'r afael â rhai camsyniadau ac anghywirdebau cyffredin mewn sylw diweddar y mae'r cwmni wedi'i gael.